

افشار

نام آزمون: ادبیات یازدهم مقدماتی تشریحی

زمان برگزاری: ۱۲۰ دقیقه

مرکز مشاوره تحصیلی دکتر
علیرضا افشار

۱ «آینه» در عبارت زیر از درس «شب‌نم عشق» استعاره از چیست؟

«صبر کنید تا من بر این مشت خاک دست کاری قدرت بنمایم، تا شما در این آینه نقش های بوقلمون ببینید.»

۲ منظور از «روزگار گذاشتندی» در جمله «در طاعت و مطاوعت او روزگار گذاشتندی» چیست؟

۳ با توجه به متن زیر، به پرسش ها پاسخ دهید.

«هنوز فهم من برای دریافت لطایف غزل کافی نبود و خاله‌ام نیز که طرفدار شعرهای اندرزی و تمثیلی بود، به آن علاقه چندانی نشان نمی‌داد. از همان جا بود که خواندن گلستان مرا به سوی تقلید از سبک مسجع سوق داد که بعد، وقتی در دبستان انشا می‌نوشتم، آنرا به کار می‌بردم.»

الف) خاله نویسنده به کدام قالب شعری علاقه نداشت؟

ب) نویسنده هنگام نوشتن انشا در دبستان، کدام ویژگی کلام سعدی را به کار می‌برده است؟

۴ با توجه به عبارت «تا ابلیس پر تلبیس یک باری گرد او طواف می‌کرد و بدان یک چشم، اعورانه بدو درمی‌نگریست.» چرا نویسنده ابلیس را اعور می‌داند؟

۵ با توجه به عبارت زیر از درس «شب‌نم عشق» به سؤالات پاسخ دهید.

«چون کار دل به این کمال رسید، گوهری بود در خزانه‌ی غیب که آن را از نظر خازنان پنهان داشته بود و خزانه‌داری آن به خداوندی خویش کرده.»

الف) منظور از «گوهر» چیست؟

ب) «خازنان» چه کسانی هستند؟

۶ مفهوم بیت زیر چیست؟

«کزین پس به کنجی نشینم چو مور که روزی نخوردند پیلان به زور»

الف) تکیه بر خدا نمودن بدون تلاش برای کسب روزی

ب) نان از عمل خویش خوردن

۷ در عبارت «این مرد بزرگ و دبیر کافی، به نشاط قلم در نهاد، تا نزدیک نماز پیشین، از این مهمات فارغ شده بود.»

الف) عبارت «به نشاط قلم در نهاد» یعنی چه؟

ب) معادل امروزی «نماز پیشین» چیست؟

۸ با هریک از مشبّه‌های زیر یک تشبیه بسازید. (هر چهار رکن تشبیه وجود داشته باشد).

الف) شب:

ب) کتاب:

پ) دوست:

۹ واژه «دیگر» که امروزه به عنوان وابسته پسین (صفت مبهم) به کار می‌رود، در گذشته، گاه، وابسته پیشین مبهم نیز بوده است؛

مانند: دیگر روز، برای تفرّج، به بوستان رفت.

■ نمونه‌ای از این شیوه کاربرد صفت مبهم، در متن درس بیابید.

۱۰ کدام یک از شخصیت‌های زیر به گوشه‌ای از زندگانی جلال‌الدین محمد مشهور به مولوی، پرداخته است؟

الف) محمدبن منور

ب) بدیع‌الزمان فروزانفر

۱۱ تعداد «وند» در کدام واژه کم‌تر است؟ (ستایشگری - کوزه‌گری - یاغی‌گری - آرایشگری)

۱۲ واژه «مدادتراش» را در الگوی «..... + ->» قرار دهید.

۱۳) تعداد واج هسته گروه‌های اسمی زیر را بنویسید.

الف) کمال پادشاهی

ب) طریق آشنایی

۱۴) شکل مفرد هریک از جمع‌های مکسر زیر را بنویسید.

«ملایک - اسامی - نفایس - الطاف - اصناف - وسایط - عباد - عناصر»

۱۵) مفهوم «آفرینش بی‌واسطه انسان توسط خداوند» از کدام عبارت دریافت می‌شود؟

الف) چون کار به خلقت آدم رسید، گفت «أَنِّي خَالِقُ بَشَرًا مِّن طِينٍ»

ب) و آن را به نظر غایت پرورش می‌داد و حکمت با ملائکه می‌گفت: شما در گل منگرید، در دل نگرید.

۱۶) در ابیات زیر آرایه‌های «تضاد، مراعات نظیر و مجاز» را بیابید.

«نهان می‌گشت روی روشن روز به زیر دامن شب در سیاهی

در آن تاریک شب می‌گشت پنهان فروغ خرگه خوارزمشاهی»

۱۷) عبارات زیر معرف کدام قالب شعری است؟

«قالب شعری را گویند که از چند بند هم‌وزن تشکیل شده است. هر بند آن شامل چهار مصراع است. مصراع‌های زوج آن هم‌قافیه‌اند.»

۱۸) در بیت زیر آرایه‌های «کنایه، تضاد، استعاره و واج‌آرایی» را بیابید.

«نهان گشت کردار فرزندگان پراکنده شد نام دیوانگان»

۱۹) در هر یک از واژه‌های زیر، کدام یک از فرایندهای واجی دیده می‌شود؟

الف) شب‌پره ب) اجرا

۲۰) واژه‌های «برزگر، واستاندن، زنهار و هياهو» را به ترتیب معنا کنید.

۲۱) در عبارات زیر واژه‌های «وندی» را بیابید.

«و شوق همیشه کور است؛ مگر آن که دانشی باشد. و دانش همیشه بیهوده است؛ مگر آن که کاری باشد، و کار همیشه تهی است؛ مگر آن که مهری باشد.»

۲۲) در عبارت زیر معنای واژه مشخص شده را بنویسید.

«و تو شکر خدا کن، به هنگام رنج / و شکر او کن، به وقت رستن از رنج»

۲۳) در عبارات زیر معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) وی در اندک مدتی فرسنگ‌ها راه می‌رفت.

ب) بال‌های او ثبات را از دست می‌دادند.

۲۴) در عبارات زیر واژه‌های مشخص شده را معنا کنید.

الف) آنجا با قلب‌هایتان، با خلوصتان، با طهارت‌تان، تسلیم تسلیم با خدا روبه‌رو شوید.

ب) مسحور کار خود بودم.

۲۵) در متن زیر آرایه‌های «تشبیه و اغراق» را بیابید.

«در ناحیت کشمیر متصدی خوش و مرغزاری نزه بود که از عکس ریاحین او، پر زاغ چون دم طاووس نمودی و در پیش جمال او دم طاووس به پر زاغ

مانستی»

۲۶) در عبارات زیر معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) آقای مدیر و آقای ناظم و آقای معلّم عربی کمیسیون کردند.

ب) گه‌گاه در محضر مدرّس تلمّذ می‌کرد.

۲۷) در ابیات زیر غلط‌های املایی را بیابید و شکل درست آن‌ها را بنویسید.

الف) بس نکته غیرحسن نباید که تا کسی مقبول تبع مردم صاحب نظر شود

ب) عاشق و رندم و میخواره به آواز بلند وین همه منسب از آن هور پریوش دارد

۲۸) با توجه به متن درس، جدول زیر را کامل کنید.

آرایه ادبی	نمونه	مفهوم
مجاز		
کنایه		

۲۹) مفهوم کنایه‌های زیر را بنویسید.

■ افسار گسیخته بودن:

■ بور شدن:

۳۰) در متن درس، هر یک از واژه‌های زیر، در چه معنایی به کار رفته است؟

■ هنر (.....)

■ محضر (.....)

■ درای (.....)

■ منزل (.....)

پاسخنامه تشریحی

۱) جسم انسان، انسان، آفرینش انسان
آسان

۲) زندگی خود را سپری می کردند.
آسان

۳) الف) غزل
ب) سبک مسجع

متوسط

۴) چون ابلیس انسان را از یک بُعد (بعد جسمانی) می نگریست یا حقیقت و عظمت روحی او را نادیده می گرفت.
متوسط

۵) الف) عشق و محبت ب) فرشتگان
متوسط

۶) الف)
متوسط

۷) الف) با شادمانی شروع به نوشتن کرد.
ب) نماز ظهر

آسان

۸) الف) شب مانند چادری تیره و سیاه بود
مشبه ادات تشبیه مشبه به وجه شبه

ب) کتاب همچون دوست خوب و ماندنی است
مشبه ادات تشبیه مشبه به وجه شبه

پ) دوست مثل آب زلال و شفاف است
مشبه ادات تشبیه مشبه به وجه شبه

آسان

۹) دگر روز باز اتفاق افتاد / که روزی رسان قوت روزش بداد (دگر روز: روز دیگر)
متوسط

۱۰) ب) - بدیع الزمان فروزان فر، استاد دانشگاه و محقق معاصر در مقدمه کتاب شرح «مثنوی معنوی»، به شرح زندگانی مولوی پرداخته است.
آسان

۱۱) یاغی گری: یاغی گری

اما در دیگر واژه ها تعداد وندها بیش از یکی است.

ستایشگری: ستای + ش + گر + ی / کوزه گری: کوزه + گر + ی /

آرایشگری: آرای + ش + گر + ی

آسان

۱۲) اسم (مداد) + تراش (بن مضارع) ← اسم (مداد تراش)
آسان

۱۳) الف) هسته: کمال: ۵ واج ← ک / ۵ / م / ۱ / ل /
ب) هسته: طریق: ۵ واج ← ط / ۵ / ر / ی / ق /

آسان

۱۴) شکل مفرد واژه های سوال به ترتیب:

ملک - اسم - نفیسه - لطف - صنف - وسیطه یا واسطه - عبد - عنصر

متوسط

۱۵) الف) باری تعالی در آیه «أَنى خَالقُ بَشراً مِن طین» می گوید خانه آب و گل آدم من بی واسطه خلق می کنم.
مفهوم عبارت ب) ارزش و بهای وجودی انسان به دل است نه به جسم.

متوسط

۱۶) تضاد: روشن و سیاه / روشن و تاریک / روز و شب

مراعات نظیر: روز و روشن / شب و سیاهی

مجاز: خرگه مجاز از قدرت و عظمت، شکوه و جلال، حکومت

متوسط

۱۷) چهارپاره یا دوبیتی پیوسته
آسان

- ۱۸) کنایه: «نهان گشتن چیزی» کنایه از از رونق افتادن آن کار / پراکنده شدن نام: کنایه از شهرت یافتن استعاره مصرّحه: «دیوانگان» استعاره از طرفداران ضحاک است.
تضاد: فرزانه و دیوانه / نهان و پراکنده
واج آرای: تکرار صامت / گ /

متوسط

- ۱۹) الف) شب پره: ادغام (ب و پ) ب) اجرا: کاهش (همزه)

آسان

- ۲۰) برزیگر: کشاورز، دهقان واستادن: پس گرفتن، اخذ کردن
زنهار: آگاه باش، مواظب باش هیاهو: غوغا، بانگ

متوسط

- ۲۱) واژه های وندی: ۱- دانشی ۲- کاری ۳- مهری

آسان

- ۲۲) رستن: نجات یافتن، رها شدن

آسان

- ۲۳) الف) فرسنگ: واحد مسافت حدود شش کیلومتر / ب) ثبات: پایداری، دوام

آسان

- ۲۴) الف) خلوص: پاکی / طهارت: پاکیزگی، پاکی، پاک شدن

ب) مسحور: سحر شده، جادو شده، فریفته

آسان

- ۲۵) تشبیه: ۱- پر زاغ به دم طاووس مانند شده است. ۲- دم طاووس به پر زاغ تشبیه شده است.

اغراق در زیبایی مرغزار

متوسط

- ۲۶) الف) کمیسیون: کلمه‌ای فرانسوی، مجمعی که برای تحقیق و مطالعه درباره‌ی طرحی یا مسئله‌ای تشکیل شود.

ب) تلمّذ: آموختن، شاگردی کردن

متوسط

- ۲۷) الف) تبع ← طبع

ب) منسب ← منصب / هور ← حور

متوسط

۲۸)

آرایه ادبی	نمونه	مفهوم
مجاز	شرق، غرب، شمال، جنوب	همه دنیا
کنایه	خوان گسترده	کرامت و بخشش نمودن

متوسط

- ۲۹) ■ افسار گسیخته بودن: بی نظم و آشفته بودن

■ بور شدن: شرمنده شدن، خجالت کشیدن

متوسط

- ۳۰) هنر: فضیلت / محضر: استشهدنامه، گواهی نامه / درای: پتک / منزل: اقامتگاه

آسان